

Mūzeja gariņš stāsta

8. KĀ LAKATIŅŠ NO MŪZEJA NONĀCA MEMORIĀLĀ

Mūzeja krājumos glabājas daudz piemiņas lietu. Tās Mūzejam parasti dāvinājuši cilvēki, kam tā bijušas dārgas, bet ar kuņām viņi gatavi dalīties. Tā Mūzejā nonāca Mērijas Stakles lakatiņš ar viņas stāstu.

Mēriju no Latvijas izsūtīja uz Sibīriju lielajā 1949. gada 25. marta deportācijā. Tas bija briesmīgi, bet kļuva vēl briesmīgāk. Kāds viņu denuncēja, un viņu ieslodzīja aiz dzeloņstieplēm soda nometnē. Lakatiņā iešūts datums, kad tas notika: 1950. gada 18. maijs. Nometnē viņa satika citas ieslodzītās, gan latvietes, gan citu tautību sievietes. Mērija aicināja viņas parakstīties uz lakatiņa. Parakstus viņa izšuva ar krāsainu dziju un diegiem. Tos viņa izvilka no dažādiem apģērbu gabaliem. Lakatiņš bija izstādīts vecajā Mūzeja ekspozīcijā; tas apskatāms arī Mūzeja grāmatas melnajās lapās un būs atkal redzams jaunajā ekspozīcijā.

Bet ne tikai Mērijai ir stāsts. Pašam lakatiņam nu ir arī savs stāsts. Pirms desmit gadiem rīkoja konkursu Padomju okupācijas upuru piemiņas memoriālam, kas atrastos blakus Mūzeja Nākotnes Namam. Tajā uzvarēja mākslinieka Kristapa Ģelža un viņa kolēģu ideja: sarkana plāksne ar Mērijas Stakles lakatiņa rakstiem. To viņš bija noskatījis Mūzeja ekspozīcijā. Kā pats Nākotnes Nams, tā arī Memoriāls ļoti aizkavējās, jo bija savstarpēji saistīti. Bet šajās dienās būs zināms, kas cels Mūzeja ēku. Varbūt jau šovasar guldīs pamatakmens. Un sāk jau izstrādāt Memoriāla tehnisko projektu. Ar lakatiņa rakstiem. Nu lakatiņš pēc pāris gadiem būs gan atkal Mūzejā, gan arī Memoriālā par piemiņu ne tikai Mērijai Staklei un viņas likteņa biedrenēm, bet visiem okupācijas upuriem.

Ne visām Mūzeja krājumā glabātajām piemiņas lietām un ekspozīcijā redzamajiem eksponātiem izdevies nokļūt ārpus Mūzeja tik redzamā vietā. Taču, kā dzirdu no Mūzeja krājuma darbiniecēm, mākslinieka Kristapa Ģelža inspirācija nav ne pirmā, ne arī pēdējā. Tā 2003. gadā dramaturgs Lauris Gundars sarakstīja lugu *Pieskaries baltajam lācim*. Tā bija radusies, iepazīstoties ar Mūzeja krātuvēs atrodamajām video liecībām, fotogrāfijām un dokumentiem. Lugu spēlēja vecās ēkas dziļā pagraba vēsumā, kur pat man kļuva diezgan baisi. Un 2007. gadā, atceros, kā Kembridžas universitātes Karaļa koledžas koris savā Ziemassvētku koncertā dziedāja – latviski – nezināma komponista komponēto Valdas Mooras dzejoli "Šai svētā naktī." Koŗa diriģents Mūzeja ekspozīcijā bija ievērojis Ziemassvētku kartīti ar šo dziesmu, un tā viņu bija aizkustinājusi. Ar to 1953. gadā Martu Zaļaiskalns bija sveikušas viņas likteņa biedrenes Noriļskā. Aiz polārā loka. Pie baltajiem lāčiem. Atceros, kā tā skanēja radio, un cik aizkustināts biju es pats.

Man tā vien liekas, ka taisnība ir tiem, kuri Mūzeju sauc par Latvijas svarīgāko atmiņu, piemiņas un atgādinājuma vietu. Esmu ļoti lepns, ka arī man tajā ir vieta un ka man ļauts ar jums dalīties stāstos, kas tajā glabājas. Būs vēl.

Latvijas Okupācijas Mūzeja galvenajā krājumā glabājas vairāk nekā 50 000 vienību. Mūzeja Audiovizuālo materiālu krātuves video liecību skaits tuvojas 2500. Mūzejs ar pateicību pieņem piemiņas lietas, fotogrāfijas, filmas, dokumentus un citus materiālus. Ja jums ir materiāli, ko vēlaties dāvināt vai nodot Mūzejam, lūdzu vispirms sazinieties ar vienu no krātuvju vadītājām:

Galvenā krājuma glabātāja Taiga Kokneviča. Telefons: +371 67 229 248 E-pasts: tk@omf.lv

Audiovizuālo materiālu krātuves vadītāja Lelde Neimane. Telefons: +371 66 116 757
E-pasts: lelde.neimane@omf.lv

Adrese: Latvijas Okupācijas Mūzejs, Raiņa bulvārī 7, Rīgā, LV-1050. Latvijā

Ziedojumiem: Latvijas Okupācijas mūzeja biedrība, reģ. nr. 40008018848. AS "SEB banka," reģ. nr. 4000315174, SWIFT: UNLALV2X, konts: LV67UNLA0002400700517.

Obligāti norādīt ziedojuma mērķi!

Ar ziedojumu nodrošināts publicitātes projekts